

UJEDINJENE
NACIJE

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-05-88/2-PT
Datum: 14. decembar 2007.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Carmel Agius, predsjedavajući
sudija O-Gon Kwon
sudija Kimberly Prost, pretpretresni sudija

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 14. decembra 2007.

TUŽILAC

protiv

ZDRAVKA TOLIMIRA

JAVNO

**ODLUKA PO PRELIMINARNIM PODNEŠCIMA NA OPTUŽNICU U SKLADU SA
PRAVILOM 72 PRAVILNIKA**

Tužilaštvo:

g. Peter McCloskey

Optuženi:

Zdravko Tolimir

Prijevod

OVO PRETRESNO VIJEĆE (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Preliminarnim podnescima na Optužnicu u skladu sa pravilom 72 Pravilnika", koje je optuženi Zdravko Tolimir podnio 30. oktobra 2007. dok je engleska verzija dostavljena 7. novembra 2007. (dalje u tekstu: preliminarni podnesci), pri čemu podnesci optuženog uključuju one koji se odnose na (1) nedostatak nadležnosti Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Podnesak o nadležnosti), (2) nedostatke u formi Optužnice (daje u tekstu: Podnesak o formi Optužnice) i (3) razdvajanje tačaka (dalje u tekstu: Podnesak o razdvajanju tačaka), i ovim donosi sljedeću odluku.

I. PROCEDURALNI KONTEKST

1. Optuženi, prvobitno optužen s Radivojem Miletićem i Milanom Gverom u jedinstvenoj optužnici¹ koja je objavljena u javnosti 25. februara 2005. (dalje u tekstu: prvobitna optužnica)², premješten je 1. juna 2007. u sjedište Međunarodnog suda.³ Istog dana, prema nalogu predsjednika Međunarodnog suda predmet protiv njega (dalje u tekstu: predmet *Tolimir*) dodijeljen je Pretresnom vijeću II⁴, a nalogom predsjedavajućeg sudije tog Vijeća, u sastav Pretresnog vijeća u predmetu *Tolimir* ušli su sudija Carmel Agius (predsjedavajući), sudija O-Gon Kwon i sudija Kimberly Prost.⁵ Dana 4. juna 2007.⁶ sudija Prost je vodila prvo stupanje pred sud optuženog.⁷ Tom prilikom optuženi se nije izjasnio o krivici po tačkama u prvobitnoj optužnici.⁸

2. Dana 12. juna 2007. tužilaštvo je zatražilo dozvolu da izmijeni optužnicu protiv Tolimira dostavljenu 28. avgusta 2006. (dalje u tekstu: izmijenjena optužnica)⁹, tražeći, kao jedinu sušinsku

¹ *Tužilac protiv Tolimira, Miletića i Gvere*, predmet br. IT-04-80-I, Optužnica, 8. februar 2005.

² *Tužilac protiv Tolimira, Miletića i Gvere*, predmet br. IT-04-80-I, Odluka po zahtjevu tužilaštva za ukidanje dalnjih dijelova naloga o neobjelodanjuvanju, 25. februar 2005.

³ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88-2/I, Nalog o pritvoru, 1. juni 2007.

⁴ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88-2/I, Način o dodjeli predmeta Pretresnom vijeću, 1. juni 2007.

⁵ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88-2/I, Nalog o sastavu Pretresnog vijeća, 1. juni 2007.

⁶ Dana 4. juna 2007. zamjenik sekretara je "odlučio da imenuje g. Sahotu za branioca koji će zastupati optuženog prilikom prvog stupanja pred Sud i u vezi sa svim drugim pitanjima koja bude potrebno riješiti do dodjele stalnog branioca". Vidi *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88-2/I, Odluka zamjenika sekretara, 4. juni 2007.

⁷ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88-2/I, Nalog o imenovanju sudije za prvo stupanje optuženog pred sud, 1. juni 2007.

⁸ Prvo stupanje pred sud, T. 10 (4. juni 2007.).

⁹ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88-2/I, Prijedlog tužilaštva za izmjenu optužnice s dodacima A, B i C, 12. juni 2007. (dalje u tekstu: Prijedlog tužilaštva za izmjenu optužnice).

Prijevod

izmjenu, da se iz posljednjeg paragrafa prвobitne optužnice izbriše referenca na komandnu odgovornost na osnovu pravila 7(3) Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut).¹⁰

3. Nalogom od 14. juna 2007. predsjedavajući sudija Pretresnog vijeća II imenovao je sudiju Prost za pretpretresnog sudiju u ovom predmetu.¹¹ Pretpretresni sudija je zakazao ponovno stupanje pred Sud za 3. juli 2007. Za vrijeme tog stupanja pred Sud pretpretresni sudija je odobrio tužiočev zahtjev za dozvolu da izmijeni optužnicu iz tužiočevog Prijedloga za izmjenu optužnice na osnovu pravila 50(A)(i)(c) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) i izmijenjena optužnica je postala važeća optužnica u predmetu *Tolimir* (dalje u tekstu: Optužnica).¹² Optuženi je odbio da se izjasni o krivici i, prema odredbama pravila 62, pretpretresni sudija se u njegovo ime negativno izjasnio o krivici po svakoj tački Optužnice.¹³

4. Dana 20. jula 2007. Pretresno vijeće je odbilo zahtjev tužilaštva za spajanje predmeta *Tolimir* s predmetom *Tužilac protiv Popovića i drugih*, podnesen 6. juna 2007.¹⁴ Istoga dana Pretresno vijeće je odbilo zahtjev optuženog za preispitivanje odluke sekretara kojom se odbija njegov zahtjev za imenovanje g. Nebojša Mrkića za glavnog branioca.¹⁵ Optuženi je kasnije izjavio da želi sam da vodi odbranu u svom predmetu.¹⁶ Dana 27. avgusta 2007. zamjenik sekretara je obavijestio Pretresno vijeće i strane u postupku o odluci optuženog da se sam branii.¹⁷

5. Dana 14. septembra 2007. održana je prva statusna konferencija. Raspitavši se prvo o tome kako optuženi shvata svoju oduku da se sam zastupa,¹⁸ pretpretresni sudija je optuženom dao rok od 45 dana, počev od 17. septembra 2007., za podnošenje preliminarnih podnesaka na osnovu pravila 72(A),

¹⁰ Prijedlog tužilaštva za izmjenu optužnice, par. 3.

¹¹ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88-2/I, Nalog kojim se imenuje pretpretresni sudija, 15. juni 2007.

¹² Ponovno stupanje pred sud, T. 24 (3. juli 2007.).

¹³ *Ibid.*, T. 31-38 (3. juli 2007.).

¹⁴ Odluka po zahtjevu za spajanje postupaka, 20. juli 2007.

¹⁵ Odluka po zahtjevu optuženog za preispitivanje odluke sekretara od 29. juna 2007., 20. juli 2007.

¹⁶ Vidi Podnesak optuženog da se sam brani ili putem pravnog zastupnika po vlastitom izboru, 30. juli 2007. (originalna verzija na bosanskom/hrvatskom/srpskom), 31. juli 2007. (prijevod na engleski); Podnesak optuženog sekretaru da se brani sam ili preko advokata po vlastitom izboru u skladu sa članom 21.4 (d) i Pravilnikom, pravilo 45(F) i izmijenjenim pravilom 62 (C), 6. avgust 2007. (originalna verzija na bosanskom/hrvatskom/srpskom), 10. oktobar 2007. (verzija na engleskom).

¹⁷ Vidi Obavještenje zamjenika sekretara, 27. avgust 2007. Zamjenik sekretara je također konstatovao da je dežurni branič okončao zastupanje. *Ibid.*

¹⁸ Statusna konferencija, T. 54-59 (14. septembar 2007.).

Prijevod

uključujući podneske kojima se osporava nadležnost, navode nedostaci u formi optužnice i traži razdvajanje tačaka spojenih u jednu optužnici na osnovu pravila 49.¹⁹

6. Dana 25. septembra 2007. optuženi je zatražio produžetak roka za podnošenje preliminarnih podnesaka, što je 18. oktobra 2007. pretpretresni sudija odbio.²⁰ Optuženi je 30. oktobra 2007. podnio preliminarne podneske u roku koji je odredio pretpretresni sudija. Tužilaštvo je odgovorilo 21. novembra 2007. (dalje u tekstu: Odgovor), zatraživši da se Zahtjev u cijelosti odbaci.²¹ Dana 3. i 4. decembra 2007. tužilaštvo je podnijelo dopunu Odgovoru i *corrigendum* iste (dalje u tekstu: Prilog).²²

II. PODNEŠAK O NADLEŽNOSTI

7. Optuženi iznosi niz prigovora kojima osporava nadležnost Međunarodnog suda. Pretresno vijeće će ih razmotriti redom.

A. Zakonitost lišavanja slobode

(a) Podnesci strana u postupku

(i) Podnesak

8. Optuženi tvrdi da Međunarodni sud nema nadležnost da sudi kidnapovanim licima.²³ On tvrdi da "Međunarodni sud nije nadležan da organizuje i sprovodi kidnapovanje optuženog, vrši i legalizuje promenu njegovog pravnog identiteta i statusa, negiranje njegovih stečenih prava zagarantovanih Ustavom

¹⁹ *Ibid.*, T. 98-100 (14. septembar 2007.).

²⁰ Odluka po zahtjevu za suspenziju roka za podnošenje preliminarnih podnesaka, 18. oktobar 2007.

²¹ Odgovor tužilaštva na Preliminarni podnesak optuženog u vezi s Optužnicom, javno s povjerljivim dodacima, 21. novembar 2007.

²² Dopuna Odgovora tužilaštva na Preliminarni podnesak optuženog u vezi s Optužnicom, povjerljivo, 3. decembar 2007.; Dopuna Odgovora tužilaštva na Preliminarni podnesak optuženog u vezi s Optužnicom – ispravka, povjerljivo, 4. decembar 2007. Dopuna podnesena 4. decembra 2007. sadrži svih šest dokumenata pomenutih u Dopuni podnesenoj 3. decembra 2007., naime (i) izvještaj Republike Srbije od 4. juna 2007. (na bosanskom/hrvatskom/srpskom s prijevodom na engleski) (dalje u tekstu: Izvještaj RS), (ii) izvještaj istražitelja MKSJ Dona Kinga nakon hapšenja, od 6. juna 2007. (dalje u tekstu: Izvještaj Dona Kinga od 6. juna), (iii) referisanje istražitelja MKSJ Dona Kinga od 16. juna 2007. (dalje u tekstu: Izvještaj Dona Kinga od 16. juna), (iv) zvanični zahtjev za informacije upućen srpskoj Vladi 17. septembra 2007., (v) podsjetnik poslat 6. novembra 2007. kojim se rok srpskoj Vladi da odgovori na zahtjev za informacije produžuje do 4. decembra 2007. i (vi) interni memorandum od 23. novembra 2007. Dana 7. decembra 2007. tužilaštvo je podnijelo obavještenje o tome da se status Odgovora i Dopune u cijelosti mijenja i da postaje javni. Vidi Obavještenje o ukidanju povjerljivog statusa tri podneska tužilaštva, 7. decembar 2007.

²³ Preliminarni podnesci, str. 2., par. 1.1.

Prijevod

[Srbije] i zakonima međunarodno priznate države čiji je državljanin", kao i drugih međunarodnih konvencija o ljudskim pravima.²⁴

9. Optuženi opisuje svoje navodno nezakonito lišavanje slobode na sljedeći način:

- (1) U 03:15 sati 31. maja 2007. optuženi je kidnapovan iz jednog stana u Beogradu, u Srbiji. "Kidnapovanje je izvršila dobro opremljena i organizovana grupa od 20 ljudi", koji su se predstavili kao policajci. Nakon što su eksplozivom razneli vrata stana, policajci su optuženom navukli džak preko glave, stavili ga u kombi koji su pratila eskortna vozila i prebacili ga u jedan objekat zatvorskog tipa u Beogradu. Sve to su uradili ne dajući optuženom mogućnost da dobije pomoć advokata.²⁵
- (2) Istog dana u 08:00 sati optuženi je iz pritvora prebačen na "granični prelaz Pavlovića Ćuprija, nedaleko od Bijeljine, na granici između Srbije i Republike Srpske (dalje u tekstu: RS)".²⁶ On tvrdi da činjenica da je optuženi prešao granicu bez poteškoća upućuje na "organizovanost, službene odnose i povezanost lica koja su ga kidnapovala i državnih carinskih organa Srbije i Bosne i Hercegovine, pod čijom je nadležnosti granica [RS]".²⁷
- (3) Patrola Ministarstva unutrašnjih poslova RS došla je na granicu i rekli su optuženom da su došli da ga prebace u Banju Luku "radi razgovara s ministrom policije oko njegove predaje i nagodbe s organima [RS] o njegovoj ekstradiciji iz [RS] u Haag uz određene pogodnosti".²⁸ Optuženi je odbio mogućnost bilo kakve nagodbe o prebacivanju iz [RS] u Haag i insistirao da ga vrate u Srbiju.²⁹
- (4) Nakon dvosatnog telefonskog razgovora "obavljen[og] iz Bijeljine s Beogradom i Banja Lukom, koji su bili u kontaktu s Haagom", odbijen je optuženikova zahtjev da bude vraćen u Srbiju. Onda mu je rečeno da će ga "međunarodne mirovne snage" predati Međunarodnom sudu.³⁰ Optuženi je odveden iz Bijeljine u Bratunac, gdje je "zadržan više sati u vozilu koje je premeštano i parkirano u

²⁴ Ibid., str. 2, par. 1.2. Vidi i *ibid*, str. 2-3. par. 1.3-1.4.

²⁵ Ibid., str. 3, par. 1.5.

²⁶ Ibid., str. 3, par. 1.6.

²⁷ Ibid., str. 3, par. 1.7.

²⁸ Ibid., str. 3, par. 1.8.

²⁹ Ibid., str. 3, par. 1.9.

³⁰ Ibid., str. 3, par. 1.10.

Prijevod

blizini vojnih i policijskih objekata koje je u ratu koristila vojska i policija".³¹ Prema njegovim tvrdnjama, uz " neprestano tajno i javno TV snimanje koje je vršeno da bi se obmanulo javno mijenje da [je] [on] uhapšen u rajonu Bratunca".³²

(5) Popodne istoga dana optuženi je iz Bratunca preko Bijeljine odveden u Ministarstvo unutrašnjih poslova u Banjoj Luci gdje mu je ponovo "ponuđena nagodba da se kao državljanin Republike Srpske isporučim u Haag." Odbio je tu ponudu i zatražio da ga vrate u Srbiju, ali je njegov zahtjev ponovo odbijen. Nakon toga predat je pripadnicima NATO-a.³³ Oficiri NATO-a, uz prisustvo predstavnika tužilaštva iz Haaga, preuzeli su ga helikopterom na aerodromu u Banjoj Luci i doveli u bazu NATO-a u Sarajevu. Sljedećeg dana, 1. juna 2007., optuženi je prebačen u Haag i stavljen pod nadležnost nizozemske policije, koja ga je smjestila u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija.³⁴

10. Osim toga, optuženi tvrdi da je njegovo kidnapovanje potvrđeno javnim izjavama predsjednika Srbije, predsjednika vlade, ministra unutrašnjih poslova, ministra pravosuđa, ministra lokalne uprave, ministra za rad i socijalnu politiku, direktora policije Srbije i predsjednika Nacionalnog savjeta za saradnju sa Haagom.³⁵ Prema tvrdnjama optuženog, ti organi su izjavili da on "nije uhap[šen] od strane legalnih organa vlasti Srbije, čime potvrđuju da je [on] kidnapovan i da je [njegovo] kidnapovanje i prebacivanje u [RS] izvršeno od strane nelegalnih grupa i pojedinaca koji su izvršili protivpravno [njegovu] ekstradiciju u susednu državu i pred [Međ. Sud]."³⁶ On dalje tvrdi da su zaplijenjeni njegovi identifikacijski dokumenti, fascikli i dokumenti nađeni u stanu u Beogradu. Optuženi tvrdi da cijeli postupak hapšenja i transfer u RS i kasnije na Međunarodni sud predstavlja "kršenje Ustava i državnih zakona Srbije", Statuta Međunarodnog suda i Pravilnika.³⁷

(ii) Odgovor

11. Odgovor tužilaštva po ovom pitanju počiva na tri osnova. Prvo, ono tvrdi da nema saznanja o navodnoj otmici i da u njoj nije učestvovalo, kao i da nema " nikakvog razloga da vjeruje da je iko od službenika Međunarodnog suda počinio bilo kakve protivzakonite radnje ili sarađivao s drugima u

³¹ *Ibid.*, str. 3, par. 1.11.

³² *Ibid.*, str. 3-4, par. 1.11.

³³ *Ibid.*, str. 4, par. 1.12.

³⁴ *Ibid.*, str. 4, par. 1.13.

³⁵ *Ibid.*, str. 4, par. 1.15.

³⁶ *Ibid.* Osim toga, optuženi navodi da je "rad Odbora za bezbednost Skupštine Srbije i kroz parlamentarnu raspravu u Skupštini Srbije" [potvrđeno da je on kidnapovan]. *Ibid.*

³⁷ *Ibid.*, str. 4-5, par. 1.17.

Prijevod

njihovom počinjenju".³⁸ Tužilaštvo navodi da je prvi put saznalo za hapšenje optuženog 31. maja 2007., kada je predsjednik Vlade RS stupio u kontakt s tužilaštvom i obavijestio ga o tome da je optuženi pod nadzorom policije RS.³⁹ Uveče 31. maja 2007. optuženog je u Banjoj Luci "zvanično" uhapsio g. Don King, glavni istražitelj pri kancelariji Tužilaštva u Sarajevu, nakon čega je prebačen u Haag.⁴⁰ Tužilaštvo je podnijelo dva izvještaja g. Kinga kojima potkrepljuje svoj stav.⁴¹

12. Drugo, tužilaštvo tvrdi da optuženi nije dokazao osnovanost svoje tvrdnje da mu je Međunarodni sud uskratio prava koja ima na osnovu Ustava Srbije, Statuta Međunarodnog suda i drugih međunarodnih instrumenata o ljudskim pravima koji nisu konkretno navedeni.⁴² Tužilaštvo ističe da je zakonito uhapsilo optuženog i pomoglo prilikom njegovog prebacivanja u Haag.⁴³

13. Na kraju, pozivajući se na predmet protiv Dragana Nikolića (dalje u tekstu: predmet *Dragan Nikolić*),⁴⁴ tužilaštvo tvrdi da bi optuženi, čak i da je prilikom hapšenja narušen suverenitet Srbije, to imalo za posljedicu samo njegovo vraćanje u Srbiju, nakon čega bi njegovo izručenje u Haag bilo obavezno prema članu 29(2) Zakona o saradnji s MKSJ Savezne Republike Jugoslavije.⁴⁵ Stoga, ono tvrdi da Međunarodni sud ima pravovaljanu nadležnost nad optuženim.⁴⁶ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da optuženi ne navodi nijedno kršenje ljudskih prava koje bi bilo "tako ozbiljnog karaktera da bi Međunarodni sud trebalo da odbije vršiti nadležnost".⁴⁷

14. U dva izvještaja g. Kinga suštinski su slično opisani događaji, počev od trenutka kada je optuženi došao u Banju Luku:

(1) Tokom popodneva 31. maja 2007. šef misije Kancelarije Međ. suda u Sarajevu obavijestio je g. Kinga o tome da je optuženi pritvoren i da će biti odveden u Banju Luku prije nego što bude

³⁸ Odgovor, par. 6.

³⁹ Ibid., par. 5.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Vidi par. 14 dole.

⁴² Odgovor, par. 8.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Vidi *Tužilac protiv Dragana Nikolića*, predmet br. IT-94-2-PT, Odluka po podnesku odbrane kojim se osporava vršenje nadležnosti Međunarodnom sudu, 9. oktobar 2002. (dalje u tekstu: Odluka u prvostepenom postupku protiv *Dragana Nikolića*); *Tužilac protiv Dragana Nikolića*, predmet br. IT-94-2-AR73, Odluka po interlokutornoj žalbi i vezi sa zakonitošću hapšenja, 5. juni 2003. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi protiv *Dragana Nikolića*).

⁴⁵ Odgovor, par. 14. Tužilaštvo napominje da je Vladi Srbije uputilo zvanični zahtjev za informacije u vezi s navodima optuženog o načinu hapšenja i zatražilo "sve dokumente o istragama o navodnom hvatanju i prebacivanju optuženog Tolimira na teritoriji Srbije pre Tolimirovog hapšenja u Republici Srpskoj 31. maja 2007., kao i sve druge informacije u vezi s tim navodnim događajima". Tužilaštvo navodi da nije primilo odgovor od Vlade Srbije, Ibid., par. 9, fusnota 5.

⁴⁶ Odgovor, par. 9.

Prijevod

izručen Međunarodnom sudu.⁴⁸ Gospodin King je otisao u kancelariju NATO-a u vojnu bazu EUFOR-a na Butmiru u Sarajevu, odakle je istog dana u 19:40 sati, zajedno s jednim pravnim savjetnikom NATO-a i drugim vojnim osobljem, prebačen na aerodrom u Banjoj Luci. Neposredno prije 21:00 sat g. King je u zgradu terminala na aerodromu u Banjoj Luci obaviješten o tome da je dogoveno da se predaja i postupak hapšenja izvrše helikopterom i da optuženi uskoro treba da stigne.⁴⁹

(2) Gospodin King je otisao do helikoptera i u blizini vidio dva parkirana vozila. Rečeno mu je da je optuženi u zadnjem dijelu jednog od vozila. Optuženi je odbio da izade iz vozila "jer je mislio da ga snima novinski fotograf". Pravni savjetnik NATO-a je optuženom objasnio da oficir NATO-a snima operaciju zbog njegove sigurnosti i bezbjednosti svih prisutnih, u ulozi poznatoj pod nazivom "borbena kamera". Optuženi je odbio da kaže svoje ime.⁵⁰

(3) Optuženi i dalje nije htio saradivati i odbio je da izade iz vozila "jer je smatrao da je kidnapovan prije nego što je predan u ruke predsjednika MUP [RS]". Osim toga, odbio je da uđe u helikopter rekvazi da nije uhapšen. Gospodin King mu je objasnio da oni misli da je on Zdravko Tolimir, lice iz naloga za hapšenje Međunarodnog suda i da se u helikopteru mora provesti određena procedura.⁵¹

(4) Negdje oko 20:15 sati optuženi je ušao u helikopter. U helikopter su unesene i dvije male torbe s njegovim ličnim stvarima. Pripadnici tima za bezbjednost EUFOR-a su ga pretražili i ponudili mu ljekarski pregled. Optuženi je prvo odbio ljekarski pregled, ali je kasnije pristao na njega.⁵²

(5) Nakon toga je g. King s optuženim prošao kroz proceduru hapšenja Međunarodnog suda, što je snimila "borbena kamera". Tokom te procedure optuženi nije potvrdio svoj identitet i odbio je da odgovori g. Kingu koji mu je ponudio usluge advokata. Osim toga, odbio je kopiju naloga za hapšenje. Gospodin King je "zvanično" uhapsio optuženog i tada su odleteli nazad u bazu EUFOR-a na Butmiru. U toj vojnoj bazi je optuženi bio pritvoren preko noći u očekivanju vazdušnog transfera za Haag. Tokom pritvora pred optuženim je sastavljen spisak njegove imovine i potom je

⁴⁷ *Ibid.*, par. 15.

⁴⁸ Izvještaj Dona Kinga od 6. juna, str. 1. Vidi i Izvještaj Dona Kinga od 16. juna.

⁴⁹ Izvještaj Dona Kinga od 6. juna, str. 1.

⁵⁰ *Ibid.*

⁵¹ *Ibid.*

⁵² *Ibid.*, str. 2.

Prijevod

ona spremljena. Optuženi je podvrgnut dodatnim ljekarskim pregledima. Odbio je da uzme i jedan lijek koji je imao. Dobio je jelo i piće i spavao na krevetu u obezbjedenom objektu u bazi.⁵³

(6) Ujutro 1. juna 2007. optuženi je prebačen u Holandiju i predat u ruke predstavnicima Sekretarijata Međunarodnog suda na aerodromu u Rotterdamu. Hapšenje i transfer optuženog snimala je "borbena kamera". Zbog zdravstvenih poteškoća i fizičkog stanja optuženi tokom hapšenja i transfera nije na rukama imao lisice.⁵⁴

15. U izveštaju RS koji je u prilogu Dopune opisani su sljedeći događaji u vezi s hapšenjem optuženog:

(1) Rano ujutro 31. maja 2007. pripadnici Bezbjednosno informativne agencije Republike Srbije pozvali su Upravu kriminalističke policije RS i saopštili da imaju obavještajne informacije o tome da će u toku tog dana "jedan od haških osumnjičenih, najvjerovaljnije Ratko Mladić ili neko blizak njemu" pokušati prijeći iz Srbije na teritoriju RS u Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: BiH).⁵⁵ Na osnovu tih informacija, zamjenik načelnika i drugi pripadnici Uprave kriminalističke policije, otišli su na područje Centra javne bezbjednosti Bijeljina da postave blokadu i kontrolisu područje. Ta koordinisana akcija "s teritorije Srbije i [RS]" počela je oko 14:00 sati istog dana.⁵⁶

(2) Oko 14:15 sati moblini tim Uprave kriminalističke policije presreo je jedno lice koje je išlo prema naselju Sopotnik. Taj čovjek je zaustavljen i od njega su zatražene isprave. Rekao je da nema nikakvih identifikacijskih isprava i predstavio se kao general Zdravko Tolimir, oficir Vojske RS. Upitan je odakle dolazi, da li ga je neko dovezao na to mjesto i gdje ide, ali je on odbio da odgovori. Pregledana mu je odjeća i dvije torbe koje je nosio. Nisu nađene ni isprave ni oružje. On je dao sljedeće lične podatke: Zdravko Tolimir, sin Stanka i Darinke, rođen 27. novembra 1948. u Popovićima, opština Glamoč u BiH, boravište u Beogradu i građanin Srbije i BiH.⁵⁷

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ Izveštaj RS, str. 1. U izveštaju RS navodi se da se radi o mjestu "između Zvornika i Ljubovije, najvjerovaljnije na teritoriji koja graniči s Ljubovijom, prema opštini Bratunac". *Ibid.*, str. 1-2.

⁵⁶ *Ibid.*, str. 2.

⁵⁷ *Ibid.*, stra. 2-3.

Prijevod

(3) Optuženi je smješta stavljen u policijsko vozilo i prevezen u Banju Luku u pratnji cijelog tima Uprave kriminalističke policije. Bio je vidno nerovozaan.⁵⁸

(4) Oko 18:00 sati optuženi je odvezen u službene prostorije MUP-a RS. Oko 20:10 sati optuženi je odveden na aerodrom Mahovljani pored Banje Luke gdje ga je g. King zvanično uhapsio. Optuženi je tada s ličnim stvarima stavljen u helikopter EUFOR-a. Oko 21:00 sat helikopterom je odvezen u Sarajevo.⁵⁹

(b) Diskusija

16. Pretresno vijeće konstatuje nadležnost ovog Međunarodnog suda u vezi s pitanjem nadležnosti u slučajevima navodnih otmica.⁶⁰ Konkretno, u predmetu protiv *Dragana Nikolića* Pretresno vijeće i Žalbeno vijeće su temeljito ispitali to pitanje.⁶¹

17. Primjenjujući tu sudsku praksu na činjenice iz ovog predmeta, Pretresno vijeće će razmotriti da li date okolnosti nameću Međunarodnom судu obavezu da odbije da izvrši svoju nadležnost na osnovu toga što je narušen državni suverenitet ili što su prekršena ljudska prava.

(i) Okolnosti pod kojima narušavanje državnog suvereniteta iziskuje odricanje od nadležnosti

18. Žalbeno vijeće u predmetu protiv *Dragana Nikolića* ispitalo je relevantne nacionalne predmete kako bi utvrdilo državnu praksu o tome da li neregularnosti u načinu na koji je optuženi doveden pred sud

⁵⁸ *Ibid.*, str. 3.

⁵⁹ *Ibid.*, str. 3. U izvještaju se takođe navodi da je "ministar unutrašnjih poslova RS telefonom obaviješten o hapšenju [optuženog] i da je bio upoznat s tim da je [optuženi] odvezen u Banju Luku zbog pravovremene reakcije u vezi s predstavnicima međunarodne zajednice i haškog Međunarodnog suda".

⁶⁰ Vidi npr. *Tužilac protiv Mrkšića, Radića, Šljivančanina, Dokmanovića*, predmet br. IT-95-13a-PT, "Odluka Pretresnog veća I po zahtevu za puštanje optuženog Slavka Dokmanovića na slobodu", 22. oktobar 1997. (dalje u tekstu: Odluka u prvostepenom postupku u predmetu *Dokmanović*). Slavko Dokmanović je bio prvi predmet pred Međunarodnim sudom u kojem je optuženi pokrenuo pitanje zakonitosti hapšenja. Pretresno vijeće je u tom predmetu zaključilo da trik kojem je pribeglo tužilaštvo da bi se uhapsio Dokmanović nije predstavljao "nasilnu otmicu ili kidnapovanje" i da je takvo ""namamljivanje" u skladu sa principima međunarodnog prava i suverenitetom SRJ. Na kraju, Pretresno vijeće je iznijelo mišljenje da "pošto je Pretresno veće utvrdilo da je konkretni metod koji je korišćen pri hapšenju i pritvaranju g. Dokmanovića bio opravdan i legalan, u ovom času ne moramo da odlučujemo o tome da li Međunarodni sud ima ovlašćenja da pod svoju nadležnost stavi optuženo lice koje je na ilegalan način dovedeno iz inostranstva". Odluka u prvostepenom postupku u predmetu *Dokmanović*, par. 57, 78. Vidi i Odluku u prvostepenom postupku u predmetu protiv *Dragana Nikolića* i Odluku u po žalbi u predmetu protiv *Dragana Nikolića*.

⁶¹ Vidi Odluku u prvostepenom postupku u predmetu protiv *Dragana Nikolića* i Odluka po žalbi u predmetu protiv *Dragana Nikolića*.

Prijevod

utiču na vršenje nadležnosti od strane samog suda.⁶² Žalbeno vijeće je zaključilo da, kako se čini, nacionalna praksa država nalazi potkemu u dva načela:

Prvo, u slučajevima zločina poput genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina koji su univerzalno priznati i osuđeni kao takvi (u daljnjem tekstu: zločini koje osuđuje čitav svijet), sudovi su, čini se, u specifičnosti tih krivičnih djela, odnosno njihovo težini, pronašli dobar razlog da se ne održu nadležnosti. Drugo, ako država čiji je suverenitet povrijedjen nije uložila prigovor, odnosno ako je ta povreda riješena diplomatskim putem, sudovima je lakše da ostvaruju nadležnost. Prvobitna *iniuria* je na neki način otklonjena, a rizik da će optuženi morati biti vraćen u zemlju porijekla više nije prisutan.⁶³

Žalbeno vijeće ja dalje ustvrdilo:

Zločini koje osuđuje čitav svijet tiču se zabrinutosti međunarodne zajednice u cjelini. Postoji legitimno očekivanje da će osobe optužene za te zločine biti brzo izvedene pred lice pravde. [...] Ovo legitimno očekivanje valja odvagnuti u odnosu na princip državnog suvereniteta i temeljna ljudska prava optuženog. [...] Po mišljenju Žalbenog vijeća, šteta prouzrokovana međunarodnoj pravdi propuštanjem da se privedu bjegunci optuženi za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava je neuporedivo veća od eventualne povrede suvereniteta jedne države ograničenim upadom na njezinu teritoriju, posebno kada je do tog upada došlo zbog odbijanja saradnje od strane te države. Zbog toga, Žalbeno vijeće ne smatra da se u slučaju zločina koje osuđuje čitav svijet, treba odricati od nadležnosti na osnovu toga što je došlo do narušavanja suvereniteta jedne države, ako je do tog narušavanja došlo radi privodenja bjegunaca od međunarodne pravde, bez obzira na posljedice po međunarodnu odgovornost država i organizacije o kojima je riječ. To je tim prije tako u slučajevima [...] u kojima država čiji je suverenitet navodno povrijedjen nije uložila nikakav prigovor čime je pristala na vršenje nadležnosti od strane Međunarodnog suda. *A fortiori*, ostavljajući na trenutak po strani obzire u pogledu ljudskih prava, vršenje nadležnosti ne bi trebalo odbiti u slučajevima otmica koje izvrše privatna lica čije akcije, ukoliko nisu inspirisane, priznate ili podržane od strane neke države, međunarodne organizacije, ili nekog drugog entiteta, same po sebi nužno ne narušavaju državni suverenitet.⁶⁴

19. U ovom predmetu optuženi se tereti za genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Pretpostavljajući, bez donošenja odluke, da je u ovom predmetu došlo do povrede državnog suvereniteta, Pretresno vijeće smatra da, s obzirom na težinu zločina, takva povreda u dovoljnoj mjeri ne opravdava potrebu da se ovaj Međunarodni sud odrekne nadležnosti. Pored toga, Pretresno vijeće napominje da Srbija nije uložila prigovor. Stoga, svako navodno narušavanje državnog suvereniteta nije osnov po kojem bi u ovom slučaju trebalo odbiti nadležnost.

(ii) Okolnosti pod kojima kršenje ljudskih prava iziskuje odricanje od nadležnosti

20. Razmatrajući pitanje posljedica navodnog kršenja ljudskih prava, Pretresno vijeće će se ponovo pozvati na zaključke Žalbenog vijeća u predmetu protiv *Dragana Nikolića*. Žalbeno vijeće je prvo prihvatiло analizu Pretresnog vijeća u tom predmetu, koje je zaključilo da postupak prema žaliocu nije bio toliko flagrantan da bi to bilo prepreka za vršenje nadležnosti, ali nije isključilo mogućnost odicanja od nadležnosti u određenim slučajevima. Pretresno vijeće je zaključilo sljedeće:

⁶² Vidi Odluku po žalbi u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 21-23.

Prijevod

[u] slučaju kada je optuženi bio teško zlostavljan, a možda čak i podvrgnut nečovječnom, okrutnom ili degradirajućem postupku ili mučenju prije nego što je predat Međunarodnom sudu, to može predstavljati pravnu zapreku za vršenje nadležnosti nad optuženim. Ono bi svakako donijelo takav zaključak da su lica koja rade za SFOR ili za optužbu bila umiješana u vrlo teško zlostavljanje takve vrste.⁶⁵

21. Ovaj pristup je prema mišljenju Žalbenog vijeća između ostalih predmeta, u skladu sa stavom Pretresnog vijeća u predmetu protiv *Slavka Dokmanovića* pred ovim Međunarodnim sudom i zaključkom Žalbenog vijeća u predmetu protiv *Jean-Bosca Barayagwizae* pred Međunarodnim sudom za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR).⁶⁶ Žalbeno vijeće MKSR je zaključilo da sud može da se odrekne vršenja nadležnosti u slučajevima u kojima bi "u svjetlu ozbiljnih i izuzetno teških kršenja prava optuženog, vršenje te nadležnost išlo na štetu integriteta suda."⁶⁷

22. Žalbeno vijeće u predmetu protiv *Dragana Nikolića* složilo se s tim stavovima i konstatovalo sljedeće:

Iako procjena težine kršenja ljudskih prava zavisi od okolnosti u svakom pojedinom slučaju i ne može se izvesti in abstractio, određena kršenja ljudskih prava toliko su ozbiljnog karaktera da nalažu odbijanje vršenja nadležnosti. Bilo bi neprimjereno za jedan sud da sudi žrtvama tih kršenja. Izuzev u tako izuzetnim slučajevima, međutim, pravno sredstvo odricanja od nadležnosti obično je, po mišljenju Žalbenog vijeća, neproporcionalno. Mora se uspostaviti prava mjera između temeljnih prava optuženog i suštinskih interesa međunarodne zajednice za krivično gonjenje lica optuženih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava.⁶⁸

23. U ovom predmetu, optuženi navodi da ga je iz njegovog stana u Beogradu grupa od 20 "policajaca" kidnapovala uz primjenu sile i odvela u RS, gdje je predat pripadnicima snaga NATO. Kako su potvrđili tužilaštvo i vlasti RS, optuženi je predat predstavnicima Tužilaštva Međunarodnog suda i prebačen u Haag. Optuženi tvrdi da su zbog načina na koji je kidnapovan, prevezen u RS i kasnije na Međunarodni sud prekršena njegova prava. Prema riječima optuženog, snage NATO-a i predstavnici

⁶³ Odluka po žalbi u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 24.

⁶⁴ Odluka po žalbi u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 25-26 (fusnote izostavljene).

⁶⁵ Odluka u prvostepenom postupku u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 114.

⁶⁶ Vidi Odluku po žalbi u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 29, u kojoj se poziva na Odluku u prvostepenom postupku protiv *Dokmanovića*, par. 70-75.

⁶⁷ *Jean-Bosco Barayagwiza protiv tužioca*, predmet br. ICTR-97-19-AR72, "Odluka", 3. novembar 1999., par. 74. Žalbeno vijeće u predmetu *Barayagwiza* primijenilo je taj princip kada je naložilo puštanje na slobodu optuženog zbog kršenja njegovih ljudskih prava, uključujući pretjeranu dužinu pretpretresnog pritvora i propust da se optuženi obavijesti o optužbama protiv njega. Žalbeno vijeće je prespitalo tu odluku na zahtjev tužioca. U Odluci od 31. marta 2000. Žalbeno vijeće poništilo je pravno sredstvo koje je prije toga naložilo na osnovu novih činjenica koje je iznijelo tužilaštvo. Te nove činjenice dale su novu sliku o kršenjima prava optuženog i o propustima tužioca. Uprkos tome, u Odluci iz marta 2000., Žalbeno vijeće je "potvrdilo Odluku od 3. novembra 1999. na osnovu činjenica na kojima je zasnovana.", *Jean-Bosco Barayagwiza protiv tužioca*, predmet br. ICTR-97-19-AR72, Odluka (Zahtjev tužioca za preispitivanje ili ponovno razmatranje), 31. mart 2000., par. 51.

⁶⁸ Vidi Odluku po žalbi u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 30 (fusnote izostavljanje).

Prijevod

tužilaštva koji su učestvovali u otmici djelovali su u doslihu s njegovim otmičarima i stoga se krivica za nezakonito provedeno hapšenje, pritvor i prebacivanje u Haag mogu pripisati i njima.⁶⁹

24. Pretresno vijeće napominje da jedine informacije o samom početku hapšenja optuženog potiču iz opisa događaja koji je dao optuženi lično. Iako je tužilaštvo od nadležnih vlasti u Srbiji zatražilo informacije, ono nije primilo nikakav odgovor u vezi s hapšenjem optuženog u Beogradu i njegovim transportom na teritoriji Srbije do njegovog hapšenja u RS 31. maja 2007.⁷⁰ Od trenutka kada se optuženi našao u Banjoj Luci 31. maja 2007., opis događaja daju tužilaštvo i vlasti RS, što se u velikoj mjeri poklapa s opisom koji je dao optuženi.

25. Isključivo u svrhu ove analize, Pretresno vijeće je spremno da prihvati činjenične navode optuženog koji se odnose na početak njegovog hapšenja. Vijeće je uzelo u obzir te činjenice, kao i opis cijelog postupka hapšenja kako ga je dao optuženi i kako iznesen u Izvještaju RS i izvještajima tužilaštva.⁷¹ Ono što se nalazi pred Pretresnim vijećem – a odnosi se na svaku fazu hapšenja zasebno i kumulativno – ne predstavlja kršenje ljudskih prava tako ozbiljnog karaktera da nalaže odbijanje vršenja nadležnosti. U stvari, jedini neregularni aspekt hapšenja su navodne okolnosti u vezi odvođenjem optuženog iz njegovo stana u Beogradu. Pod pretpostavkom da su ti navodi tačni, čak i taj scenario nije toliko flagrantan da bi bio razlog za odbijanje vršenja nadležnosti nad ovim optuženim u vezi s teškim zločinima za koje se tereti.

26. Dalje, optuženi nije dao nikakav dokaz o umiješanosti pripadnika NATO-a ili tužilaštva u početnu fazu hapšenja. Osim toga, tužilaštvo je dostavilo dokaze koji govore suprotno budući da izvještaj istražitelja u prilogu Odgovora tužilaštva negira bilo kakvu umiješanost. Čim je optuženi došao u kontakt s pripadnicima NATO-a i tužilaštva, njegovo hapšenje je teklo prema zakonu i bez ikakvih kršenja njegovih prava. Stoga se Pretresno vijeće uvjerilo da okolnosti ovog slučaja nisu takve da bi zbog njih ovaj Međunarodni sud trebao odbiti da vrši nadležnost.

⁶⁹ Vidi par. 9-10 gore.

⁷⁰ Vidi Dopunu, zvanični zahtjev za informacije upućen Vladi Srbije 17. septembra 2007., podsjetnik upućen 6. novembra 2007. kojim je Vladi Srbije produžen rok da odgovori na zahtjev za informacije do 4. decembra 2007. i interni memorandum od 23. novembra 2007.

⁷¹ Naime, Izvještaj Dona Kinga od 6. juna i Izvještaj Dona Kinga od 16. juna.

B. Opšti argumenti o nedostatku nadležnosti

(a) Argumenti strana u postupku

(i) Podnesak

27. Potkrepljujući svoju opštu tvrdnju da Međunarodni sud nema nadležnost da mu sudi, optuženi iznosi dva uopštена argumenta.⁷² Optuženi prvo tvrdi da Međunarodni sud nije legalno osnovan.⁷³ S tim u vezi, on tvrdi da je Savjet bezbjednosti kao politički organ Ujedinjenih nacija prekoračilo svoju nadležnost kada je osnovao Međunarodni sud, koji je, shodno tome, nelegalan i pristrasan.⁷⁴ Drugo, optuženi tvrdi da Međunarodni sud nije osnovan u skladu sa standardima međunarodnih ljudskih prava. On tvrdi da Statut, Pravilnik i praksa pred Međunarodnim sudom vode ka kršenjima prava optuženog koja su mu garantovana Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima (dalje u tekstu: Međunarodni pakt) i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i fundamentalnih sloboda (dalje u tekstu: Evropska konvencija). Konkretno, optuženi tvrdi da sistem žalbenog postupka nije pravilno postavljen "zbog toga što se sudije u drugostepenom postupku rotiraju između prvostepenih i žalbenih vijeća tako da su jedni prema drugima drugostepeno žalbeno veće";⁷⁵ ugroženo je pravo optuženog da mu se sudi bez nepotrebnog odugovlačenja;⁷⁶ dužina izrečenih kazni je u suprotnosti s međunarodnim pravom i opštom praksom izricanja zatvorskih kazni na sudovima u bivšoj Jugoslaviji;⁷⁷ i Međunarodni sud ne garantuje "načelo ravnopravnosti svih strana u sporu" jer dopušta tužiocu da ima "povlašteni status".⁷⁸

(ii) Odgovor

28. Tužilaštvo odgovara da nijedna od "opštih pravnih tvrdnji" optuženog o pravnoj utemeljenosti Međunarodnog suda,⁷⁹ apelacionom sistemu,⁸⁰ pritvorskoj politici,⁸¹ smjernicama za odmjeravanje kazni⁸²

⁷² Preliminarni podnesci, str. 5-9, par. 1.18.

⁷³ *Ibid.*, str. 5-7.

⁷⁴ *Ibid.*, str. 5-6. U vezi s tim, optuženi takođe tvrdi da Međunarodni sud nema nadležnost nad pojedincima jer "nad njim direktnu jurisdikciju ne može da ima nijedan organ Ujedinjenih Nacija". *Ibid.*, str. 8-9.

⁷⁵ *Ibid.*, str. 6-7.

⁷⁶ *Ibid.*, str. 7.

⁷⁷ *Ibid.*

⁷⁸ *Ibid.*, str. 7-9.

⁷⁹ Odgovor, par. 17.

⁸⁰ *Ibid.*, par. 18.

⁸¹ *Ibid.*, par. 19.

⁸² *Ibid.*, par. 21.

Prijevod

i jednakosti sredstava strana u postupku pred Međunarodnim sudom⁸³ ne predstavlja valjan prigovor u pogledu nadležnosti Međunarodnog suda.⁸⁴

(b) Diskusija

29. Praksa ovog Međunarodnog suda jasno je potvrdila da je Međunarodni sud osnovan zakonito. Konkretno, Žalbeno vijeće u predmetu *Tadić* je temeljito analiziralo to pitanje⁸⁵ i zaključilo da je Međunarodni sud "zakonski osnovan kao mera u okviru Glave VII Povelje".⁸⁶ Osim toga, ono je navelo da je Međunarodni sud osnovan u skladu s načelima zakonitosti. Ono je zaključilo sljedeće:

Da bi se ovakav sud osnovao u skladu sa slovom zakona, mora biti osnovan u skladu sa odgovarajućim međunarodnim standardima; mora garantovati pravičnost, pravdu i jednakost u skladu sa međunarodno priznatim instrumentima ljudskih prava.⁸⁷

30. Odredbe Statuta i Pravilnika dokazuju da je Međunarodni sud osnovan u skladu sa slovom zakona. Na osnovu pravila 20(1), svako pretresno vijeće mora osigurati "da suđenje bude pravično i ekspeditivno, te da se postupak vodi u skladu s pravilima o postupku i dokazima uz puno poštovanje prava optuženog i dužnu brigu o zaštiti žrtava i svjedoka". Garancije pravičnog suđenja iz Člana 14 Međunarodnog pakta su gotovo doslovno usvojene u članu 21.⁸⁸ Ostale garancije pravičnog suđenja navedene su u Statutu i Pravilniku.⁸⁹ Žalbeno vijeće u predmetu *Tadić* zaključilo je da je Međunarodni sud "osnovan u skladu s

⁸³ *Ibid.*, par. 22-24.

⁸⁴ *Ibid.*, par. 16.

⁸⁵ *Tužilac protiv Tadića*, predmet br. IT-94-1-AR72, Odluka po Interlokutornoj žalbi odbrane na nadležnost suda, 2. oktobar 1995. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Tadić*), par. 9-48.

⁸⁶ Odluka po žalbi u predmetu *Tadić*, par. 40.

⁸⁷ *Ibid.*, par. 45.

⁸⁸ Član 21 glasi: 1. Sve osobe su ravnopravne pred Međunarodnim sudom. 2. Prilikom rješavanja po optužbama protiv optuženoga, on ima pravo na pravično i javno suđenje, uz ografe predviđene članom 22 Statuta [Zaštita žrtava i svjedoka]. 3. Optuženi se smatra nevinim dok mu se ne dokaže krvica u skladu s odredbama ovog Statuta. 4. Prilikom rješavanja po svim optužbama na osnovu ovog Statuta, optuženom se, uz puno poštovanje načela ravnopravnosti, garantuju sljedeća minimalna prava: [...] (c) da mu se sudi bez nepotrebnog odgađanja; [...] e) da ispita svjedoček koji ga terete ili da se oni ispitaju u njegovo ime, kao i da se svjedoci odbrane dovedu i ispitaju pod istim uslovima kao i svjedoci koji ga terete [...]. Vidi i član 9(3) Međunarodnog pakta koji glasi: "Svako lice koje je uhapšeno ili pritvoreno zbog krivičnog djela biće u najkraćem roku predato sudiji ili nekoj drugoj vlasti zakonom ovlašćenoj da vrši sudske funkcije i u razumnom roku će mu se suditi ili će biti oslobođeno. Pritvaranje lica koja čekaju na suđenje nije obavezno, ali puštanje na slobodu može biti uslovljeno garancijama koje obezbeđuju dolazak lica u pitanju na pretres, u bilo kojem drugom stadijumu sudskega postupka a, u datom slučaju i radi izvršenja presude."; član 14(3) Međunarodnog pakta glasi: "Svako lice koje je optuženo za krivično djelo ima, uz potpunu ravnopravnost, prava bar na sljedeće garancije: [...] (c) da mu bude sudeno bez nepotrebnog odgovlačenja."

⁸⁹ Vidi i Odluku po žalbi u predmetu *Tadić*, par. 46.

Prijevod

odgovarajućom procedurom u okviru Povelje Ujedinjenih nacija i da pruža sve potrebne garancije za pravedno suđenje. Prema tome, on je 'zakonski osnovan'.⁹⁰

31. Konkretno, Statut i Pravilnik osiguravaju da se na svaku odluku pretresnog vijeća može uložiti žalba.⁹¹ Činjenica da stalne sudske mogu redovito rotirati između pretresnih vijeća i Žalbenog vijeća vodeći računa o "efikasnom rješavanju predmeta"⁹² ne pruža osnov optuženom da tvrdi da je sistem žalbenog postupka Međunarodnog suda manjkav. Nezavisnost sudske je nužnost pred ovim Međunarodnim sudom. Član 13 osigurava da sudske Međunarodnog suda budu visoko moralne, nepristrasne, čestite i kvalifikovane osobe.

32. Isto tako, nema osnova za tvrdnju optuženog da "pritvor je pravilo, a odbrana sa slobode izuzetak, a suđenja se ne održavaju u razumnom roku".⁹³ Pravilnik omogućuje privremeno puštanje na slobodu ako se zadovolje uslovi za to,⁹⁴ a na snazi je niz pravila i mjera koji obezbjeđuju da se suđenja vode u razumnom roku.

33. Osim toga, Pretresno vijeće konstatiše da je praksi Međunarodnog suda uvriježeno stanovište da, iako se praksa odmjeravanja kazni u bivšoj Jugoslaviji mora uzeti u obzir od strane pretresnog vijeća, ona nije obavezujuća; naprotiv, vijeće bi navedenu praksu trebalo koristiti kao pomoćno sredstvo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne.⁹⁵ Pravilo 101,⁹⁶ koje u skladu s članom 24,⁹⁷ omogućuje izricanje

⁹⁰ *Ibid.*, par. 47.

⁹¹ Član 25 o "žalbenom postupku" glasi: "1. Žalbeno vijeće rješava po žalbama osoba koje su osudila pretresna vijeća i po žalbama tužioca na sljedećim osnovama: (a) greška u primjeni prava koja obesnažuje odluku, ili (b) greška u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog koje je došlo do neostvarenja pravde. 2. Žalbeno vijeće može odluke pretresnih vijeća potvrditi, poništiti ili preinačiti." Sedmi dio Pravilnika takođe sadrži odredbe koje se odnose na žalbeni postupak (pravila 107-110). Vidi i pravilo 72(B) o interlokutornom žalbama u prepretresnoj fazi postupka i pravilo 73(B) o interlokutornim žalbama u pretresnoj fazi postupka.

⁹² Pravilo 27(A) (Rotacija).

⁹³ Preliminarni podnesak, str. 7.

⁹⁴ Vidi pravilo 65 o "Privremenom puštanju na slobodu".

⁹⁵ Vidi *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet br. IT-02-60-T, Presuda, 17. januar 2005., par. 827, koji se, između ostalog, poziva na Presudu o žalbi na kaznu u predmetu *Tužilac protiv Tadića*, 26. januar 2000. (dalje u tekstu: Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Tadić*), par. 20.

⁹⁶ Pravilo 101, između ostalog, predviđa sljedeće: "(A) Osoba proglašena krivom može biti osuđena na kaznu zatvora, uključujući i doživotnu kaznu zatvora. (B) Prilikom odmjeravanja kazne pretresno vijeće uzima u obzir faktore spomenute u članu 24(2) Statuta, te faktore kao što su: (i) sve otežavajuće okolnosti; (ii) sve olakšavajuće okolnosti, uključujući i značajnu saradnju osudenog s tužiocem prije ili poslije izricanja presude; (iii) opšta praksa izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije; (iv) eventualno vrijeme koje je osuđena osoba već izdržala od kazne za isto djelo koju je eventualno izrekao nacionalni sud, u skladu s članom 10(3) Statuta."

⁹⁷ Član 24 glasi: "1. Krivične sankcije koje izriče pretresno vijeće ograničene su na kaznu zatvora. Prilikom određivanja kazne zatvora pretresno vijeće imaće u vidu opštu praksu izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije. 2. Prilikom izricanja kazni, pretresna vijeća uzimaju u obzir faktore poput težine krivičnog djela i ličnih prilika osuđenika [...]."

Prijevod

doživotne kazne zatvora, ukazuje na činjenicu da pretresno vijeće nije obavezno izreći maksimalnu kaznu koja se primjenjuje u nekom nacionalnom pravnom sistemu.⁹⁸

34. Naposljetku, Pretresno vijeće na nalazi osnov za opštu tvrdnju optuženog da Međunarodni sud krši načelo jednakosti sredstava strana u postupku.⁹⁹ Upravo suprotno, član 21, kako je naveden ranije u tekstu, predviđa jednakost strana u postupku pred Međunarodnim sudom, što je dio garancija pravičnog suđenja određenih Statutom.¹⁰⁰ Ovaj Međunarodni sud primijenio je načelo jednakosti sredstava strana u postupku u mnogim kontekstima.¹⁰¹ Ništa u Statutu, Pravilniku ili praksi Međunarodnog suda ne krši ovo načelo. U mjeri u kojoj optuženi tvrdi da Statut i Pravilnik krše ovo načelo tako što, između ostalog, dozvoljavaju pretresnom vijeću da usvoji mjere za zaštitu prava svjedoka ili informacija država,¹⁰² Pretresno vijeće napominje da u primjeni tih mera uvijek vodi računa o tome da treba uspostaviti ravnotežu između prava optuženog i drugih interesa javnosti. Na kraju, suprotno tvrdnji optuženog, Statutom je garantovana nezavisnost tužioca, koji djeluje kao zaseban organ Međunarodnog suda.¹⁰³

35. Odredbe ugrađene u Statut i Pravilnik doista su potpuno u skladu s međunarodno priznatim instrumentima ljudskih prava. Iz gore navedenih razloga, Pretresno vijeće smatra da tvrdnje navedene u Podnesku o nadležnosti ne dokazuju nedostatak nadležnosti Međunarodnog suda nad optuženim.

⁹⁸ Vidi Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Tadić*, par. 21.

⁹⁹ Preliminarni podnesci, str. 7-9, u kojima optuženi navodi kršenje "načela ravnopravnosti strana u sporu".

¹⁰⁰ Vidi *Tužilac protiv Tadića*, predmet br. IT-94-I-A, Presuda, 15. juli 1999. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*), par. 44. Vidi i *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Odluka po Molbi Marija Čerkeza kojom se traži produženje roka za dostavljanje podneska respondentu, 11. septembar 2001., par. 5.

¹⁰¹ Vidi *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004., par. 176 ("Žalbeno vijeće je još prije ulaganja žalbe imalo priliku da razmotri ovaj princip, te je stalo na stanovište da "princip jednakosti sredstava definisan kao samo jedna od karakteristika šire koncepcije pravičnog suđenja". Međutim, pravo optuženog da mu se omoguće adekvatno vrijeme i sredstva za pripremanje odbrane ne podrazumijeva obavezu Suda da obezbijedi jednakost sredstava koja stoje na raspolaganju tužiocu i odbrani, kao što je stvarna jednakost materijalnih i ličnih sredstava. Pravo na jednakost sredstava nije pravo na jednakost pravne zaštite." Fusnote izostavljene.); Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 52 ("Taj princip znači da optužba i odbrana moraju biti jednakе pred Pretresnim vijećem. Iz toga slijedi da Pretresno vijeće mora obezbjediti svako praktično sredstvo koje može dati na osnovu Pravilnika i Statuta kad je suočeno sa zahtjevom neke strane za pomoć u izvođenju dokaza."). Vidi i *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-PT, Odluka u vezi sa finansiranjem odbrane optuženog, 30. juli 2007., par. 52; *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-A, Odluka po Krajišnikovom zahtjevu i po zahtjevu tužilaštva, 11. septembar 2007., par. 41.

¹⁰² Preliminarni podnesci, str. 7-9. Optuženi tvrdi da "tužilac, prema pravilu 66 stav (C), može po odobrenju sudskog veća da uskrati odbrani pravo uvida u dokaze, ako bi se to protivilo javnom interesu ili bi narušilo interes bezbednosti bilo koje države, a što procjenjuje tužilac [...]. Tajno prikrivanje identiteta svedoka (pravilo 75), tajnost zbog koje se omogućava svedoku tužioca da ne odgovori na pitanje (pravilo 70), prisiljavanje svedoka na samooptuživanje (pravilo 90 E), mogućnost neobelodanjivanja dokaza (pravilo 70) stavljuju tužioca u privilegovan položaj i korištenje neravnopravnog i nejednakog oružja u odnosu na odbranu [...]." *Ibid.*, str. 8.

¹⁰³ Dio člana 16 glasi: "1. Tužilac je odgovoran za vođenje istrage i krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1. januara 1991. godine. 2. Tužilac djeluje nezavisno kao zasebni organ Međunarodnog suda. On ne smije tražiti ni primati uputstva ni od koje vlade niti od bilo kojeg drugog izvora.."

Prijevod

III. PODNEŠAK O FORMI OPTUŽNICE

A. Argumenti strana u postupku

1. Podnesak

36. Optuženi iznosi nekoliko tvrdnji osporavajući formu optužnice.¹⁰⁴ Njegovi glavni argumenti mogu se sažeti na sljedeći način.

37. Prvo, optuženi tvrdi da Optužnica "predstavlja unaprijed pripremljen formular u koji se može uneti bilo koje ime od stotine i stotine imena pojedinaca iz srpskih državnih i političkih organa ili vojno-policajskih starešina, a da sadržaj Optužnice ostane doslovno isti".¹⁰⁵

38. Optuženi tvrdi da Optužnica ne daje informacije o elementima zločina za koje se optuženi tereti, o tome kako su zločini navodno bili počinjeni i kako je optuženi odgovoran za njih.¹⁰⁶

39. Optuženi osporava niz materijalnopravnih navoda u Optužnici, tvrdeći da neki nisu istiniti, a da drugi ne predstavljaju kažnjivo ponašanje ili bilo koju formu odgovornosti navedenu u Optužnici.¹⁰⁷

40. Pored toga, optuženi osporava udruženi zločinački poduhvat (dalje u tekstu: UZP), navodeći nedostatak pravnog osnova u Statutu¹⁰⁸ i nejasne navode o tome u Optužnici. Što se ovog potonjeg tiče, optuženi tvrdi da se u Optužnici (i) ne navodi kauzalni odnos između zločina za koje se optuženi tereti i

¹⁰⁴ Preliminarni podnesci, str. 9-13, par. 2.1-2.18. Iznoseći svoje argumente, optuženi ponavlja tvrdnju o nezakonitosti svog hapšenja (str. 9, par. 2.1) i svoj zahtjev da mu se Optužnica i popratni materijal na osnovu pravila 66(A)(i) objelodani na cirilici (str. 12-13, par. 2.17-2.18).

¹⁰⁵ *Ibid.*, str. 9, par. 2.2.

¹⁰⁶ *Ibid.*, str. 10, par. 2.9. Optuženi tvrdi da "Optužnica [...] ne sadrži jasne, nedvosmislene činjenice i činjenične podatke o radnji i načinu izvršenja krivičnog dela, protivpravnosti, uzročno posledičnoj vezi, objektivnim i subjektivnim elementima neophodnim za identifikaciju pravnih elemenata krivičnog dela i podatke koji ukazuju na verovatnoću da [je] izvršio krivična dela za koja [je] optužen [...] " i da s "obzirom da nema pravnih elemenata krivičnih dela koja [mu] se stavljaju na teret [...] Međunarodni sud nije nadležan da [ga] krivično goni po tačkama Optužnice". *Ibid.*

¹⁰⁷ Optuženi navodi, između ostalog, da je "činjenični kontekst Optužnice i opis [njegovih] formacijskih dužnosti i ovlaštenja netačno i neprecizno formulisan da bi mu se moglo imputirati da [je] na direktnoj komandnoj vezi ili pod "nadzorom" bilo koje jedinice Vojske Republike Srbije, što je netačno [...]" (*Ibid.*, str. 9-10, par. 2.3). i da ga "Optužnica [...] tereti da [je] 9. jula 1995. generalu Krstiću prosledio naređenje o zauzimanju enklave Srebrenica, što je nije zločin i podstrekavanje [...]" (*Ibid.*, str. 11, par. 2.13); (iii) u vezi s optužbama protiv njega u vezi sa Žepom da "vođenje pregovara s vojnicima i stanovnicima o statusu demilitarizovane zone nije ratni zločin [...]" (*Ibid.*, str. 12, par. 2.15).

¹⁰⁸ Optuženi tvrdi da "Savet bezbednosti, prilikom usvajanja Statuta [...] nije uključio zaveru u sadržaj kao vid i oblik individualne krivične odgovornosti. Uporno isticanje [njegovog] učešća u udruženim zločinačkim poduhvatima, suprotno članu 7, stav 1 [...] predstavlja kršenje principa *in dubio pro reo* tako da se ta sumnja rešava u korist optuženog". *Ibid.*, str. 10, par. 2.6.

Prijevod

optuženog,¹⁰⁹ (ii) ne sadrži informacije o stvaranju zajedničkog plana, njegovom sadržaju i formi;¹¹⁰ i (iii) ne daje nikakav osnov za postojanje udruženog zločinačkog poduhvata i za njegovo navodno učešće u njemu.¹¹¹

41. Optuženi ulaže prigovor na korišćenje jednog dokumenta iz 1992. kojim se potkrijepljuje Optužnica.¹¹² Pored toga, on tvrdi da tužilaštvo nije dostavilo činjenice relevantne za druge oblike odgovornosti koji se navode u Optužnici.¹¹³

2. Odgovor

42. Tužilaštvo tvrdi da Optužnica nije manjkava zato što su "optužbe, konkretna krivična djela i priroda učestvovanja optuženog jasno navedeni" i navodi da Optužnica "detaljno ukazuje na prirodu i uzroke optužbi protiv optuženog u okviru ova dva UZP-a", naime njegovu umiješanost u UZP ubistva vojno-sposobnih muškaraca iz Srebrenice i prisilnog premještanja, odnosno deportacije stanovnika bosanskih Muslimana iz Srebrenice i Žepe.¹¹⁴ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da bi o materijalnim navodima protiv optuženog, za koje on traži da budu rešeni u Optužnici, trebalo raspravljati na suđenju.¹¹⁵

¹⁰⁹ Optuženi tvrdi da se "to navodno učestvovanje koristi kao generički izvedeni pojam izvršenja ili bilo kog drugog oblika saizvršilaštva, što ima tendenciju da se potencira ili predstavlja od bilo kog klauzalnog odnosa. Ovom formulacijom Optužnica je izašla izvan propisanih i mogućih osnova individualne krivične odgovornosti i suprotno odredbama člana 7. [...]" *Ibid.*, str. 10, par. 2.4.

¹¹⁰ Optuženi tvrdi da se u "Optužnicom se nigde ne navodi koji su to ljudi koji su sačinili plan o udruženom zločinačkom poduhvatu; kada je plan napravljen; koja mu je sadržina; kako je formulisan u pisanim ili usmenim obliku; da li je javni ili tajni dokument, itd.". *Ibid.*, str. 10, par. 2.5.

¹¹¹ Optuženi tvrdi da je "formulacija 'učestvovanje u udruženom zločinačkom poduhvatu' u članu 7 [...] nema uporišta i predstavlja pokušaj njegovog menjanja i kompezacija – je za nepostojanje komandne odgovornosti i nemogućnosti dokazivanja nepostojeće individualne odgovornosti" (*Ibid.*, str. 10, par. 2.8) i da "ničim se ne dokazuje da je takav 'udruženi pokušaj' uopšte postojao i kako je on mogao da utiče na [njegovu] odgovornost krivičnu [...] 'kad [on] nije počinio nijedan zločin [za koji se tereti] u Optužnici [...] niti je ikada ni na koji način, svjesno ili nesvjesno, učestvovao i djelovao u bilo kakvom 'udruženom zločinačkom poduhvatu'" (*Ibid.*, str. 11, par. 2.11).

¹¹² Optuženi tvrdi da je "nedopustivo" da "Strateške ciljeve srpskog naroda u Bosni i Hercegovini", usvojene 12. maja 1992. [...] stavljati u Optužnicu kao preambulu ili predtekst za udružene zločinačke poduhvate, tim pre što ih tvorac Statuta godinu dana kasnije prilikom usvajanja Statuta nije sankcionisao". *Ibid.*, str. 10, par. 2.7.

¹¹³ Optuženi tvrdi da "se pri tome ne navodi nijedan zločin koji sam ja lično planirao i počinio, kao ni konkretni zločin kojim sam pomagao, posticao i podržavao druge. Nigde se u Optužnici ne navodi moj konkretni uzajamni odnos na relaciji podstrek-a-glavni izvršioc u vreme vršenja krivičnog dela". *Ibid.*, str. 11, par. 2.12.

¹¹⁴ Odgovor, par. 25.

¹¹⁵ *Ibid.*, par. 26.

Prijevod

43. Pored toga, tužilaštvo tvrdi da je neosnovan prigovor optuženog o referenci na jedan dokument iz 1992. za potkrepljivanje Optužnice jer "nema vremenskog ograničenja u pogledu dokaza koji se mogu koristiti za dokazivanje bilo kog od tih zločina" koji su počinjeni od 1991. godine.¹¹⁶

B. Opšta načela iznošenja navoda u optužnici

44. Član 18(4) i pravilo 47(C) predviđaju da optužnica sadrži sažet prikaz činjenica i krivičnih djela za koja se optuženi tereti prema Statutu. Te odredbe bi trebalo tumačiti zajedno s pravima optuženog navedenim u članu 21(2), a posebno u članu 21(4)(a) i (b), koji optuženom daju pravo da bude pravovremeno i detaljno obaviješten, na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbi protiv njega, kao i da ima odgovarajuće vrijeme i uslove za pripremu odbrane. Te odredbe za tužioca predstavljaju obavezu navođenja pravno relevantnih činjenica na kojima se zasnivaju optužbe u optužnici s dovoljno detalja da optuženom budu jasne optužbe protiv njega tako da može pripremiti svoju odbranu.¹¹⁷

45. Pravna relevantnost neke konkretnе činjenice zavisi od prirode argumenata tužilaštva i navodnog kažnjivog ponašanja za koje se optuženi tereti. Pravna relevantnost činjenica, kao što su to identitet žrtve, mjesto i datum događaja za koje se optuženi tereti u Optužnici, te opis samih događaja zavisi od toga koliko je bliska navodna veza optuženog s tim događajima, pa stoga i od oblika individualne odgovornosti za koju se optuženi tereti. U praksi Međunarodnog suda utvrđeno je da konkretnе pojedinosti koje se navode kao pravno relevantne činjenice jesu djela samog optuženog, a ne djela osoba za koja je on navodno odgovoran.¹¹⁸ Pored toga, kada zbog razmjera krivičnih nije izvodivo zahtijevati visok stepen konkretnosti u pitanjima kao što su npr. identitet žrtava, tužilaštvo nije dužno da navede svaku žrtvu u optužnici kako bi ispunilo svoju obavezu iznošenja pravno relevantnih činjenica predmeta.¹¹⁹

¹¹⁶ *Ibid.*, par. 27.

¹¹⁷ *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-95-14-A, Presuda, 29. juli 2004. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*), par. 209 (u kojoj se citira predmet *Tužilac protiv Kupreškića, Kupreškića, Kupreškića, Josipovića, Šantića*, predmet br. IT-95-16-A, Presuda, 23. oktobar 2001. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić*), par. 88). Vidi i *Tužilac protiv Popovića, Beare, Nikolića, Borovčanina, Tolimira, Miletića, Gvere, Pandurevića, Trbića*, predmet br. IT-05-88-PT, Odluka po podnescima kojima se osporava Optužnica na osnovu pravila 72 Pravilnika, 31. maj 2006. (dalje u tekstu: Odluka o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*), par. 4.

¹¹⁸ Vidi npr. Drugostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 210. Vidi i Odluku o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*, par. 5.

¹¹⁹ Vidi Presudu po žalbama u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 89-90. Vidi i Odluku o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*, par. 5.

Prijevod

46. Što se tiče iznošenja navoda o različitim oblicima odgovornosti na osnovu člana 7(1), u optužnici je potrebno jasno navesti prirodu navodne individualne odgovornosti optuženog.¹²⁰ Tužilaštvo ima pravo navesti različite oblike odgovornosti na osnovu člana 7(1). U takvim slučajevima, tužilaštvo mora navesti bitne činjenice koje su relevantne za svaki od vidova odgovornosti navedenih u optužnici kako bi optuženi mogao uspješno pripremiti svoju odbranu.¹²¹ Isto tako, ako se optuženi tereti za "počinjenje" nekog od krivičnih djela, u optužnici se mora precizirati da li to podrazumijeva fizičko počinjenje od strane optuženog ili njegovo učestvovanje u udruženom zločinačkom poduhvatu ili oboje.¹²² Optuženi koji se tereti za učešće u UZP-u mora biti optužnicom obaviješten o (i) prirodi ili svrsi UZP-a; (ii) periodu u kojem je poduhvat navodno postojao; (iii) identitetu onih koji su bili uključeni u taj poduhvat, pri čemu valja navesti barem kojoj su kategoriji pripadali kao grupa; i (iv) prirodi učešća optuženog u UZP-u.¹²³

C. Diskusija

47. Kao preliminarno pitanje, Pretresno vijeće konstatiše da nadležnost *ratione temporis* kako je opisana u članu 1 Statuta omogućava krivično gonjenje za zločine počinjene od 1991. godine.¹²⁴ Tužilaštvo može koristiti sve dokaze koje smatra relevantnim da potkrijepi svoje argumente. Za takve dokaze ne postoji vremensko ograničenje.

1. Oспоравanje istinitosti navoda

48. Da li su navodi u optužnici istiniti ili ne nije pitanje koje se razmatra u pretpretresnoj fazi postupka na osnovu pravila 72, već pitanje dokaza koje treba dokazati za vrijeme suđenja.¹²⁵ Pretresno vijeće nije obavezno da u ovoj fazi postupka utvrđuje da li je tužilaštvo predočilo dovoljne dokaze u prilog navodima

¹²⁰ Vidi npr. Drugostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 226; Drugostepenu presudu u predmetu *Krnojelac*, par. 138. Vidi i Odluku o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*, par. 25.

¹²¹ Vidi npr. *Tužilac protiv Kvočke, Radića, Žigića, Prcaća*, predmet br. IT-98-30/1-A, Presuda, 28. februar 2005. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka*), par. 29, 41. Vidi i Odluka o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*, par. 25.

¹²² Vidi npr. *Tužilac protiv Krnojelca*, predmet br. IT-97-25-A, Presuda, 17. septembar 2003. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Krnojelac*), par 138. Vidi i Odluku o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*, par. 25.

¹²³ Vidi npr. *Tužilac protiv Brđanina*, predmet br. IT-99-36-T, Presuda, 1. septembar 2004.; par. 346; *Tužilac protiv Šimića, Tadića, Zarića*, predmet br. IT-95-9-T, Presuda, 17. oktobar 2003., par. 145; *Tužilac protiv Krnojelca*, predmet br. IT-97-25-PT, Odluka o formi Druge izmjenjene optužnice, 11. maj 2000., par. 16; Odluka o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*, par. 44.

¹²⁴ Član 1 Statuta glasi da je Međunarodni sud "nadležan da krivično goni osobe odgovorne za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine [...]."

¹²⁵ Vidi i Odluku o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*, par. 86.

Prijevod

koji se u optužnici iznose protiv optuženog.¹²⁶ Shodno tome, Pretresno vijeće konstatuje da se svaki takav argument optuženog u njegovom Podnesku na formu optužnice, uključujući one u paragrafima 2.3, 2.14-2.15, odnosi na pitanja koja se ne tiču forme Optužnice, već na pitanja o kojima će se raspravljati na suđenju.

2. Prigovori na iznošenje pravno relevantnih činjenica u prilog navodima o zločinima za koje se optuženi tereti

49. Optuženi se tereti u dvije tačke za genocid prema članu 4, odnosno genocid i udruživanje radi vršenja genocida;¹²⁷ u pet tačaka za zločine protiv čovječnosti prema članu 5, odnosno istrebljivanje, ubistvo, progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, nehumana djela (prisilno premještanje) i deportaciju, te u jednoj tački za kršenje zakona ili običaja ratovanja na osnovu člana 3, odnosno ubistvo. U Optužnici se navodi da optuženi snosi individualnu odgovornost za krivična djela za koja se tereti na osnovu člana 7(1). U Optužnici se navodi da je u periodu relevantnom za događaje opisane u njoj, optuženi bio pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Glavnog štaba VRS.¹²⁸

50. Tužilaštvo je navelo kada i gdje su navedeni zločini počinjeni. Pretresno vijeće posebno napominje da se optuženi u Optužnici tereti za navodno prisilno razdvajanje od porodica preko 1.000 muškaraca i dječaka bosanskih Muslimana u Potočarima 12. i 13. jula 1995. i uklanjanje cjelokupnog muslimanskog stanovništva s područja Potočara putem prisilnog premještanja žena, djece i starih ljudi na teritoriju pod kontrolom bosanskih Muslimana i prisilnog premještanja izdvojenih muškaraca i dječaka na različita mjesta zatočenja koja se navode u Optužnici. Osim toga, u Optužnici se navodi da je od 12. do približno 19. jula 1995. otprilike 6.000 muškaraca i dječaka bosanskih Muslimana, koji su pokušavali da pobegnu iz srebreničke enklave, zarobljeno ili su se sami predali, a potom su, zajedno s muškarcima koji su izdvojeni u Potočarima, zatočeni na nekoliko mjesta zatočenja i kasnije pogubljeni. Nabrojana su mnoga ta mjesta zatočenja i pogubljenja, a u paragrafima od 21.1 do 21.16 Optužnice detaljno je opisano navodno

¹²⁶ Vidi i *Tužilac protiv Pandurevića i Trbića*, predmet br. IT-05-86-AR73.1, Odluka po Interlokutornoj žalbi Vinka Pandurevića na Odluku Pretresnog vijeća u vezi sa spajanjem postupaka, 24. januar 2006., par. 13.

¹²⁷ U Optužnici se navodi da su u periodu od 11. jula 1995. do 1. novembra 1995. optuženi i drugi, s namjerom da uniše dio muslimanskog naroda u Bosni kao nacionalnu, etničku ili vjersku grupu, lišili života pripadnike te grupe pogubljenjem po prijekom postupku, što je uključivalo kako planirana tako i situaciono uslovljena pogubljenja po prijekom postupku i nanijeli teške tjelesne i duševne povrede stanovnicima Srebrenice i Žepe. Pored toga, u Optužnici se navodi da su optuženi i drugi sklopili sporazum radi vršenja genocida. Prema navodima Optužnice, optuženi i drugi dogovorili su se da pobiju vojno sposobne Muslimane iz Srebrenice koji su zarobljeni ili su se predali poslije pada Srebrenice 11. jula 1995. i da preostalo muslimansko stanovništvo Srebrenice i Žepe uklone iz Republike Srpske kako bi se ti Muslimani zatrli. Vidi Optužnicu, par. 10, 25.

¹²⁸ Vidi Optužnicu, par. 2.

Prijevod

organizovano sistematsko ubijanje muškaraca bosanskih Muslimana, dok se u paragrafima od 22 do 22.4 Optužnice govori o navodnom ubijanju muškaraca bosanskih Muslimana. Pored toga, u paragrafima 53-57 navodi se da je 14. jula 1995. Voska Republike Srpske (dalje u tekstu: VRS) počela napad na enklavu Žepa granatiranjem civilnih područja, da su žene i djeca odvoženi iz enklave od 25. jula 1995. nadalje i da su muškarci iz enklave Žepa morali bježati u Srbiju jer im je, između ostalog, život u enklavi bio nepodnošljiv.

51. Pretresno vijeće je mišljenja da Optužnica sadrži dovoljno informacija o zločinima za koje se optuženi tereti, o njihovom masovnom karakteru, o načinu na koji su počinjeni i o činjenici da su počinjeni s navodnim ciljem da se liše života vojno sposobni muškarci iz Srebrenice i silom istjeraju stanovnici bosanski Muslimani iz enklava Srebrenica i Žepa. Pretresno vijeće se uvjerilo da te informacije pružaju optuženom dovoljno detaljan opis događaja, uključujući i žrtve navodnih zločina.

3. Prigovori na odgovornost za "udruženi zločinački poduhvat" i na druge oblike odgovornosti

52. U ovom predmetu, prema shvatanju Pretresnog vijeća, argumenti optuženog koji se odnose na UZP sadrže sljedeća dva navoda: (i) UZP nije oblik odgovornosti predviđen Statutom i (ii) Optužnica je nejasna u vezi s prirodom UZP-a i uloge koju je optuženi navodno u njemu imao.

53. Žalbeno vijeće je u niz prilika iznijelo mišljenje da je udruženi zločinački poduhvat vid odgovornosti koji je "čvrsto ukorijenjen u međunarodnom običajnom pravu"¹²⁹ i rutinski se primjenjuje u praksi Međunarodnog suda.¹³⁰

54. Optužnica tereti optuženog za dva UZP-a, budući da se navodi da su optuženi i drugi učestvovali i bili svjesni učesnici UZP-a čiji je zajednički cilj bio da se po prijekom postupku pogube i pokopaju vojno sposobni muškarci bosanski Muslimani iz Srebrenice, a u drugom UZP-u zajednički cilj je bio protjerati

¹²⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 220.

¹³⁰ *Tužilac protiv Stakića*, predmet br. IT-97-24-A, Presuda, 22. mart 2006., par. 62, u kojem se poziva na Drugostepenu presudu u predmetu *Kvočka*, par. 79; *Tužilac protiv Vasiljevića*, predmet br. IT-98-32-A, Presuda, 25. februar 2004., par 95; *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Presuda, 19. april 2004., par. 79-134; *Tužilac protiv Milutinovića, Šainovića, Ojdanića*, predmet br. IT-99-37-AR72, Odluka po prigovoru Dragoljuba Ojdanića na nadležnost – udruženi zločinački poduhvat, 21. maj 2003., par. 20, 43; *Tužilac protiv Furundžije*, predmet br. IT-95-17/1-A, Presuda, 21. juli 2000., par. 119; Drugostepena presuda u predmetu *Krnojelac*, par. 29-32; *Tužilac protiv Delalića, Mucića zvanog Pavo, Delića, Landže zvanog Zenga*, predmet br. IT-96-21-A, Presuda, 20. februar 2001., par. 366; Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 220; *Tužilac protiv Brđanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-PT, Odluka o formi Dodatno izmijenjene Optužnice i Zahtjev tužilaštva za izmjenu Optužnice, 26. juni 2001., par. 24; *Tužilac protiv Babića*, predmet br. IT-03-72-A, Presuda po žalbi na kaznu, 18. juli 2005., par. 27, 38, 40. Vidi i *Popović i drugi*, Odluka kojom se osporava Optužnica, par. 44.

Prijevod

muslimansko stanovništvo iz enklava Srebrenica i Žepa na područja izvan kontrole RS u periodu od 8. marta 1995. ili približno tog datuma do kraja avgusta 1995.¹³¹ U tom smislu, Pretresno vijeće napominje da se u paragrafima 8 i 9 Optužnice navode oba UZP-a zajedno budući da su bila u uskoj vezi. U paragrafu 8 Optužnice navodi se da je, nakon što je Radovan Karadžić 8. marta 1995. naredio da se muslimansko stanovništvo ukloni iz enklava Srebrenica i Žepa, srebrenička enklava 11. i 12. jula 1995. zauzeta i da je proveden plan ubijanja svih vojno sposobnih muškaraca iz Srebrenice. U paragrafu 9 Optužnice navodi se da je do 1. novembra 1995. cjelokupno muslimansko stanovništvo protjerano ili je pobeglo iz Srebrenice i Žepa i da je pobijeno preko 7.000 muškaraca i dječaka iz Srebrenice. Pored toga, Pretresno vijeće konstatuje da je u Optužnici navedeno da je, prema navodima, optuženi počinio genocid u periodu od 11. jula do 1. novembra 1995.¹³² Osim toga, Pretresno vijeće napominje da su u paragrafu 18 navedeno da su u večernjim satima 11. jula i ujutro 12. jula, istovremeno s razradom plana prisilnog prijevoza muslimanskog stanovništva iz Potočara, Ratko Mladić i pripadnici njegovog štaba razradili plan ubijanja stotina vojno sposobnih muškaraca pronađenih u masi Muslimana u Potočarima. U tom paragrafu se navode i odgovornosti optuženog i drugih u vezi s provođenjem plana ubijanja tih ljudi. U paragrafu 19 tužilaštvo navodi da se u poslijepodnevnim satima 12. jula počeo provoditi plan ubijanja vojno sposobnih muškaraca iz Srebrenice.

55. Konkretno u vezi s UZP-om da se pobiju svi vojno sposobni muškarci bosanski Muslimani, u paragrafu 27 izričito se govori o udruživanju i UZP-u da se pobiju vojno sposobni muškarci bosanski Muslimani iz Srebrenice. U njemu se navodi da je 12. jula 1995. ili približno tog datuma taj UZP proveden u djelo i dalje opisuje početni plan da se po prijekom postupku pogubi preko 1.000 muškaraca bosanskih Muslimana koji su 12. i 13. juла izdvojeni u Potočarima, ali da je istog dana taj plan proširen da bi obuhvatio i pogubljenje po prijekom postupku više od 6.000 muškaraca zarobljenih iz kolone bosanskih Muslimana koji su bježali iz srebreničke enklave. Taj plan je navodno trajao od 12. jula sve do otprilike 1. novembra 1995.

56. Što se tiče UZP-a da se silom ukloni sve muslimansko stanovništvo, u paragrafu 35 navedeno je da su optuženi, zajedno sa drugim officirima i jedinicama VRS-a i Ministarstva unutrašnjih poslova (dalje u tekstu: MUP), kao i funkcionerima RS učestvovali, bili svjesni učesnici udruženog zločinačkog poduhvata, čiji je zajednički cilj bio protjerati muslimansko stanovništvo iz enklava Srebrenica i Žepa na područja izvan kontrole RS u periodu od 8. marta 1995. ili približno tog datuma do kraja avgusta 1995.

¹³¹ Vidi Optužnicu, par. 35.

Prijevod

57. U paragrafima 71 i 72 tužilaštvo navodi imena jednog broja oficira koji su učestvovali u tim UZP-a, kao i razne druge pojedince i vojne i policijske jedinice koje su učestvovale u provođenju ta dva UZP-a.

58. Stoga, Pretresno vijeće smatra da je, u gore iznesenim navodima iz Optužnice, tužilaštvo iznijelo dovoljno detalja o svrsi, periodima postojanja ta dva UZP-a i identitetu njihovih navodnih učesnika. Pored toga, Pretresno vijeće primjećuje da se u paragrafima u kojima se opisuju radnje optuženog u ta dva UZP-a navodi dovoljno informacija o tome kada su te radnje izvršene.¹³³

59. Nапослјетку, Pretresno vijeće konstatiše da se u paragrafu 66 Optužnice navodi da je optuženi "počinio, planirao, poticao, naredio i na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu i izvršenje krivičnih djela za koja se tereti, kako se detaljno navodi u ovoj Optužnici". Dalje se navodi da riječ "počiniti" uključuje učešće u UZP-u. Kao što je gore navedeno, Pretresno vijeće se uvjerilo da su zločini za koje se optuženi tereti dovoljno detaljno opisani. Štaviše, činjenje i nečinjenje koje se pripisuje optuženom opisano je u osam tačaka, a posebno u paragrafima 29 i 60 Optužnice.

60. U paragrafu 29, u vezi s UZP-om da se pogube muškarci bosanski Muslimani, tužilaštvo navodi da je optuženi počinio djela u cilju realizacije UZP-a i udruživanja, kako je opisano u paragrafima od 25 do 28, kao i sljedeća djela: (1) "Potpuno upoznat s planom da se vojno sposobni muškarci iz Srebrenice pogube po prijekom postupku, pomagao je i omogućio prisilno premještanje i deportaciju muslimanskog stanovništva Srebrenice, kako je opisano u paragrafima 61 do 64 ove Optužnice.>"; (2) "dana 13. jula 1995., pomagao je u udruženom zločinačkom poduhvatu zatočenja i pogubljenja vojno sposobnih muškaraca iz Srebrenice predloživši svom komandantu Ratku Mladiću da se stotine Muslimana zatočenih duž puta Konjević-Polje–Bratunac sakriju od međunarodnih snaga tako što će se smjestiti u zgrade kako ne bi bili vidljivi iz zraka"; (3) "nadzirao je 10. diverzantski odred 16. jula 1995., kada su elementi te jedinice po prijekom postupku pogubili više od 1.700 muškaraca i mladića Muslimana na Vojnoj ekonomiji Branjevo i u Domu kulture u Pilici"; i (4) "kao pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Glavnog štaba VRS-a i na osnovu ovlaštenja koja mu je dao njegov komandant Ratko Mladić, bio je odgovoran za postupanje sa svim bosanskim Muslimanima zarobljenim nakon pada srebreničke enklave i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. On to nije učinio".¹³⁴

¹³² Vidi Optužnicu, par. 10.

¹³³ Vidi Optužnicu, par. 29, 60.

¹³⁴ Optužnica, par. 29.

Prijevod

61. U paragrafu 60, u vezi s ulogom optuženog u UZP-u da se prisilno premjeste bosanski Muslimani, tužilaštvo navodi da je počinio djela u cilju realizacije udruženog zločinačkog poduhvata, kako je opisano u paragrafima od 34 37 kao i sljedeća djela: (1) Stvaranje nepodnošljivih životnih uslova za stanovnike enklave Žepa: [...] u julu 1995. predložio je generalu Radivoju Miliću napad na izbjegličke kolone koje je činilo muslimansko stanovništvo iz Žepe"; (2) vojno poražavanje muslimanskih snaga: [...] kontaktirao je s Ištrenim komandnim mjestom Drinskog korpusa i predsjednikom RS Radovanom Karadžićem u vezi s borbenim operacijama oko Srebrenice i odlukom o zauzimanju Srebrenice; i [...] u julu 1995. predložio je generalu Radivoju Miliću da se preostala muslimanska vojska iz Žepe uništi hemijskim oružjem"; (3) vojno onesposobljavanje lokalnih snaga UN-a: [...] svojim kontaktima s UNPROFOR-om pomagao je da se prilikom napada na Srebrenicu snage UNPROFOR-a onesposobe, konkretno lažući UNPROFOR i koordinirajući laži s podređenim jedinicama"; (4) sprečavanje i kontrolisanje međunarodne zaštite enklava spolja, uključujući vazdušne napade i međunarodne posmatrače: [...] organizovao je i vodio psihološko-propagandne aktivnosti u vezi s operacijama u Žepi i Srebrenici"; i (5) kontrola iseljavanja muslimanskog stanovništva iz enklava: [...] izdavao je naređenja i koordinirao prisilno premještanje muškaraca, uključujući civile, iz enklava Srebrenica i Žepa; [...] pomagao je u koordinaciji pritvaranja zarobljenika iz Srebrenice; [...] učestvovao je u pregovorima s predstavnicima Muslimana u Žepi i nudio im da izaberu između "evakuacije" ili "vojne akcije" VRS-a; i [...] pomagao je u organizaciji i nadzoru prebacivanja stanovništva iz Žepe, uključujući prikupljanje autobusa i ukrcavanja ljudi u njih."¹³⁵

62. Pretresno vijeće konstatuje da Optužnicu treba razmotriti u cjelini, tako da alternativno navođenje različitih oblika individualne krivične odgovornosti bude potkrijepljeno navodima iz cijele Optužnice.¹³⁶ Pretresno vijeće se uvjerilo da su pravno relevantne činjenice koje potkrepljuju svaki od tih vidova primjerenog navedene u Optužnici kako bi se omogućilo optuženom da pripremi svoju odbranu.

¹³⁵ Optužnica, par. 60.

¹³⁶ Vidi i Odluka o prigovorima na Optužnicu u predmetu *Popović i drugi*, par. 26.

IV. PODNEŠAK O RAZDVAJANJU TAČAKA

A. Argumenti strana u postupku

1. Podnesak

63. Optuženi traži da se razdvoje tačke združene u Optužnici za Srebrenicu i Žepu po "mjestu i vremenu" budući da bi mu to olakšalo analizu niza aspekata Optužnice.¹³⁷ On tvrdi da je "neobičajeno da se spajaju tačke optužnice samo zbo /sic/ klasifikacije krivičnih dela"¹³⁸ i da "dosadašnja sudska praksa kroz procese suoptuženih za Srebrenicu i Žepu potvrđuje opravdanost razdvajanja i nepostojanja uslovjenosti međusobne koja bi prouzrokovala potrebu spajanja, kojom se stvara mogućnost za pogrešno zaključivanje, izvođenje ili ne izvođenje dokaza koji su bitni za pravičnost postupka i utvrđivanje istine".¹³⁹

2. Odgovor

64. Tužilaštvo tvrdi da bi zahtjev za razdvajanje spojenih tačaka trebalo odbiti u svjetlu pravila 49.¹⁴⁰ Prema tvrdnjama tužilaštva, optužbe nesumnjivo ispunjavaju uslov da "čine jednu transakciju i primjereno je da budu spojene u Optužnici" jer se odnose na događaje u Srebrenici i Žepi u istočnoj Bosni 1995. godine i zato što su u ta dva UZP-a učestvovali slične grupe osoba.¹⁴¹

B. Diskusija

65. Pravilo 49 dopušta spajanje dva ili više zločina u jednu optužnicu "ako niz djela koja su počinjena zajedno tvore jednu transakciju i ako je ta krivična djela počinio isti optuženi". Pravilo 2(A) sadrži

¹³⁷ Preliminarni podnesci; str. 13, par. 3.1-3.2. Optuženi navodi sljedeće aspekte: "materijalna istina o postojanju krivičnih dela; pojedinačna krivična dela koja mi se stavljuju na teret; okolnosti koje su dovele do činjenja opisanih krivičnih dela; formalni dokazi o mom bilo individualnom svesnom učeštu, uloga pojedinih aktera ne postojećeg "udruženog zločinačkog poduhvata"; uloga postrekača i glavnog izvršioca; umišljaj postrekača; svojstva i odnosi i okolnosti usled kojih se uključuje ili isključuje krivična odgovornost; lični odnos počinjocia prema žrtavama; razlika u stepenu sumnje; tačan opis dela za koje se optuženi tereti da je individualno odgovoran; izbjegavanje mogućnosti Optužbe da individualizacijom optužuje mene za alternativnu krivičnu odgovornost. Predupređivanje i dosledna primjena međunarodnog humanitarnog prava ili njegovo kršenje; i niz drugih, i niz drugih /sic./ elemenata bića krivičnih dela koja mi se stavljuju na teret za oba mesta dogadanja. To jest i za Srebrenicu i za Žepu istovremeno, a sa različitim akterima u događanjima". *Ibid.*, str. 13, par. 3.1.

¹³⁸ *Ibid.*, str. 14, par. 3.2.

¹³⁹ *Ibid.* Optuženi se, međutim, nije pozvao ni na jedan presedan Međunarodnog suda.

¹⁴⁰ Odgovor, par. 29.

¹⁴¹ *Ibid.*

Prijevod

definiciju "transakcije": "više djela ili propusta, bez obzira na to odvijaju li se kao jedan događaj ili kao niz događaja, na istom mjestu ili na različitim mjestima, koji su dio opšte zamisli, strategije ili plana."

66. U ovom predmetu, optužbe protiv optuženog odnose se na događaje koji su se 1995. odigrali u Srebrenici i Žepi, u istočnoj Bosni. Stoga su ti zločini navodno počinjeni na istom geografskom području u suštinski istom periodu. Štaviše, u Optužnici se navodi da su slične grupe koje su pripadale oružanim snagama RS učestvovali u UZP-u da se pobiju vojno sposobni muškarci iz Srebrenice i u UZP-u da se silom premjeste stanovnici bosanski Muslimani iz Srebrenice i Žepe. U Optužnici se navodi da su zločini počinjeni u dvije enklave dio zajedničke zamisli, strategije ili plana. Osim toga, Pretresno vijeće konstatuje da Optužnica u predmetu *Popović i drugi* tereti sedam optuženih u tom predmetu za iste događaje.

67. Iz gorenavedenih razloga, Pretresno vijeće smatra da pravičnost suđenja neće biti ugrožena razdvajanjem optužbi u Optužnici i da neće nanijeti štetu optuženom u pripremi odbrane. U stvari, Pretresno vijeće smatra da je u interesu pravde da se događaji koji se odnose na zločine navodno počinjene u Srebrenici i Žepi u julu 1995. razmotre u jednoj optužnici. Stoga se ovaj Podnesak odbija.

68. Naposljetku, Pretresno vijeće napominje da u preliminarnim podnescima optuženi pokreće dva odvojena pitanja, naime, objelodanjivanje Optužnice i popratnog materijala na srpskom jeziku na cirilici¹⁴² i imenovanje njegovog pravnog savjetnika i tima odbrane.¹⁴³ Pretresno vijeće konstatuje da je 16. novembra 2007. optuženi podnio zasebni podnesak o istim pitanjima.¹⁴⁴ Za vrijeme druge statusne konferencije održane 11. decembra 2007. pretpretresni sudija je donio usmenu odluku o tom podnesku.¹⁴⁵ Shodno tome, Pretresno vijeće se neće baviti tim pitanjima u ovoj odluci.

¹⁴² Optuženi traži da se Optužnica i poprtni materijal na osnovu pravila 66(A)(ii) objelodani na srpskom jeziku na cirilici. Preliminarni podnesci, str. 12-13, par. 2.16-2.18 i str. 14, par. 4.3-4.4. Tužilaštvo odgovara da nije obavezno optuženom predočiti dokumente na cirilici i da je svoj stav već iznijelo u "Odgovoru tužilaštva na podnesak optuženog od 25. septembra 2007. s dodatkom", podnesenom 10. oktobra 2007. Odgovor, par. 28. Vidi i *ibid.*, par. 30.

¹⁴³ Preliminarni podnesci, str. 14-15 [4]. Tužilaštvo tvrdi da ne može komentarisati uslove zastupanja optuženog budući da nije upoznato s razmjenom informacija između optuženog i Sekretarijata, ali da "ukoliko optuženi nije voljan ili nije sposoban da sam vodi svoju odbranu na kompetantan način, trebalo bi mu dodijeliti branioca". Odgovor, par. 30.

¹⁴⁴ Podnesak Pretpretresnom vijeću i Sekretarijatu te pomoć u imenovanju pravnog savetnika, obelodanjivanje materijala na jeziku koji razume i najava podnošenja posebne odbrane na Optužnicu, 16. novembra 2007. (original na B/H/S), 20. novembra 2007. (prevod na engleski).

¹⁴⁵ Statusna konferencija, T. 112-117 (11. decembar 2007.).

Prijevod

V. DISPOZITIV

Iz gorenavedenih razloga, na osnovu pravila 20 i 21 Statuta i pravila 49 i 72 Pravilnika, Pretresno vijeće ovim

- (1) **ODBIJA** Podnesak o nadležnosti,
- (2) **ODBIJA** Podnesak o formi Optužnice, i
- (3) **ODBIJA** Podnesak o razdvajanju tačaka.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
Carmel Agius,
predsjedavajući sudija

Dana 14. decembra 2007.

U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]